

Кириченко Софія,

студентка кафедри дизайну

Миронова Ганна, старший викладач кафедри дизайну,

член-кореспондент Національної академії мистецтв України,

Кардаш Олег, науковий керівник,

професор кафедри дизайну, доктор технічних наук, професор Київський
столичний університет імені Бориса Грінченка

РОЛЬ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ВІЗУАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КНИГИ

***Анотація.** У ході дослідження було визначено роль графічного дизайну у формуванні візуальної ідентичності книги. Об'єктами дослідження є відтворення графічних елементів у творах української літератури. У результаті аналізу було визначено специфіку дизайнерських рішень у книжковому оформленні української класики та їхню комунікативну функцію. У сьогоденному культурному просторі спостерігається позитивна динаміка в інтересі до оновленого дизайну творів української літератури. Окрім цього, дана течія мистецтва перестала бути виключно технічним аспектом поліграфії та трансформувалася у засіб комунікації між твором та читачем, створюючи перше враження про зміст та настрої книги. Візуальна ідентичність видань відіграє важливу роль у позиціонуванні книги на ринку, приверненні уваги потенційного читача та передачі смислових та естетичних характеристик. Якісний графічний супровід має змогу створити нову інтерпретацію змісту. І це досить важлива функція відносно класичних творів, оскільки візуальне оформлення може підкреслити культурний контекст, настрій, національну ідентичність тощо.*

***Ключові слова:** графічний дизайн, дизайн, ілюстрація, книга, графічне оформлення, книжковий дизайн, дизайн книги, українська книжкова ілюстрація, мистецтво візуалізації.*

Вступ. Графічний дизайн сьогодні несе в собі не лише функціонал як інструмента, а й став повноцінним елементом взаємодії, що здатна транслювати настрої, атмосферу, сенс інформації, що подається. Яскравим прикладом цього є ілюстрація книги, особливо актуальним є випадок ілюстрації книг української класики, яка часто містить в собі національні та культурні коди.

Оновлене оформлення відомих творів дозволяє сучасному читачеві відчувати їхню цінність по-новому, заново зануритися у світ символів, емоцій і образів. Саме тому роль дизайну як засобу формування візуальної ідентичності видання набуває особливої ваги в контексті художньої літератури. Вивчення цієї

теми на прикладі окремих творів дозволяє простежити, як візуальні рішення поглиблюють змістове наповнення книги та сприяють комунікації між автором і читачем.

Актуальність теми. Сучасне переосмислення української класики з використанням візуалізації відкриває нові можливості для сприйняття літературних творів. Графічний дизайн не тільки впливає на естетичне оформлення видання, але й виступає як інструмент глибшої інтерпретації змісту, стилю, атмосфери тексту, формуючи його візуальну ідентичність. Тема лишається актуальною, адже способів оформити видання стає більше, аніж раніше.

Методи дослідження. У дослідженні були використані такі методи роботи, як:

Історичний, що полягає в аналізі розвитку традиції ілюстрування книги, стилістичних особливостей певного періоду та впливу соціокультурних чинників на художні рішення;

Компаративний, цей метод дослідження передбачає порівняння особливостей наповнення графічними елементами творів української літератури;

Результати. Графічне оформлення творів української художньої літератури виступає складною формою візуальної інтерпретації, що поєднує естетичну, культурну, комунікативну та ідентифікаційну функції. Ілюстрація не лише супроводжує літературний текст, а й формує додатковий рівень його осмислення, візуалізує національні коди, закріплює культурні маркери та відображає ментальні характеристики суспільства.

Однією з характерних ознак ілюстрування української літератури є звернення до національного візуального спадку. Широко використовуються елементи традиційного декоративного мистецтва: орнаменти, мотиви вишивки, витинанки, розписів, що формують впізнавану візуальну мову, занурюючи глядача у контекст української етнокультурної традиції. Стилізація під народні техніки дозволяє не лише підкреслити регіональну специфіку, а й увиразнити символічний зміст твору.

Особливу роль у створенні ілюстративного образу відіграє міфопоетична складова, притаманна класичній українській літературі. Твори таких авторів, як Михайло Коцюбинський, Леся Українка, Ольга Кобилянська, Василь Стефаник, вирізняються глибинною образністю, зверненням до фольклору, архетипів і символів, що зумовлює специфічну візуальну інтерпретацію. Ілюстратори тяжіють до метафоричності, узагальнення форм, асоціативного мислення. Візуальні образи часто передають ідеї циклічності часу, дуальності буття, зв'язку з природою, що відображає народну картину світу. Вирішення кольорової гами зазвичай стримані, з перевагою монохромної або обмеженої палітри. Це дозволяє зосередити увагу на лінії, фактурі, композиційній побудові та психологічній виразності зображення. Як приклад, можна навести оформлення повісті «Тіні забутих предків» Георгієм Якутовичем, де використано техніку деревориту, що вдало передає атмосферу архаїчного світу, наповненого символами й емоційною глибиною. Комунікативна функція ілюстрації полягає у візуалізації ключових ідей літературного тексту, формуванні емоційної атмосфери твору, а також у створенні візуального контексту для глибшого інтерпретування змісту. Ілюстрація формує читацькі очікування, задає вектор сприйняття, візуалізує культурні маркери, які можуть бути не завжди очевидними в тексті, проте інтуїтивно зрозумілими завдяки образному ряду.

У контексті цифрової епохи книга набуває нового статусу. Її матеріальна форма стає не просто носієм тексту, а повноцінним об'єктом візуальної культури. Саме графічне оформлення, типографіка, ілюстративні елементи і структура верстки формують особливий досвід взаємодії читача з книгою. У цьому середовищі зростає роль дизайнера як інтерпретатора тексту та куратора візуальної комунікації.

Сучасні тенденції книжкової ілюстрації в Україні демонструють розмаїття підходів і технік. Відбувається синтез традиційної образності з актуальними візуальними стратегіями, активно використовуються як ручні, так і цифрові методи. Спостерігається посилення авторської позиції ілюстратора, який часто виступає співавтором видання, формуючи унікальний образ книги, здатний передати не лише сюжетну канву, а й філософію твору.

Висновки. На основі проведеного аналізу визначено, що графічний дизайн відіграє важливу роль у формуванні візуальної ідентичності книги, сприяє глибокому осмисленню літературного твору через засоби візуальної комунікації. Ілюстрації – не лише естетичний компонент, а й інструмент передачі національної ідентичності через інтеграцію стилізованих елементів народного мистецтва, орнаментів, мотивів із фольклору. Особливого значення набуває ця функція під час роботи з творами української літератури, де ілюстратори транслюють міфопоетичні образи, архетипи візуальною формою. В умовах цифрової епохи друкована книга не втрачає своєї актуальності та лишається способом тактильної та емоційної взаємодії з читачем. Тенденції розвитку книжкового дизайну сьогодення демонструють синтез традицій з інноваціями, акцентують увагу на авторський підхід та концептуальність візуального вирішення. Графічний дизайн є засобом візуального наративу, що актуалізує культурну пам'ять, сприяє формуванню читацького сприйняття та зберігає національну ідентичність у візуальному просторі книги.

Список використаних джерел

- Зайцева, В. (2015). Вивчення традицій архітектоніки українського книжкового мистецтва в процесі підготовки сучасного художника – дизайнера Проблеми підготовки сучасного вчителя. pp. 33-38. ISSN 2307-4914
- Зайцева, В., Буйгашева, А., Стрельцова, С. (2021). Образотворча своєрідність української книжкової графіки ХХ століття в загальноєвропейському культурному просторі. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2 (40), 4-10.
- Лагутенко О. (2007). *Graphein Графіки : нариси з історії української графіки ХХ століття*. Київ: Грані-Т. 168 с.: іл.
- Олійник, О. (2023). Ознаки унікальності української друкованої книги в контексті глобальної диджиталізації мистецтва. *Культура і мистецтво у сучасному світі : збірник наукових праць*. Київ : Київський національний університет культури і мистецтв. № 24. С. 243–252.
- Радько К. (2023). Методи побудови простору сучасної української книги у творчості Оксани Здор. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 27 квітня 2023 року. Київ : КНУТД. У 2-х т. Т. 2. С. 108-111.

